

ไทยนิวส์

แนวคิดและแนวทางในการป้องกันยาเสพติด

ศูนย์เวชศึกษาป้องกัน

สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสังคมที่มีแนวโน้มของความรุนแรงและการขยายตัวของปัญหาเพิ่มขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ประเทศไทย ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535 – 2539) จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่าปัญหาเสพติดอาจจะลุกลามแพร่ขยายต่อไปมากขึ้น กล่าวคือประเทศของเราเริ่มเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจากการผลิตของประเทศ จากระบบผลิตแบบเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะมีผลกระทบโดยตรงต่อความต้องการใช้ยาเสพติดของคนเพราะยาเสพติดเป็นปัญหาของสังคมและของคนในเมืองอุตสาหกรรมมีชีวิตที่ต้องทำงานแข่งกับเวลาต่างคนต่างอยู่และความไม่มั่นคงของสถาบันครอบครัวทำให้เด็กหรือสมาชิกของครอบครัวขาดความอบอุ่น อันเป็นหนทางที่จะชักนำไปใช้ยาเสพติดได้ง่ายขึ้นหรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สภาพแวดล้อมในอนาคตจะมีโอกาสทำให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ส่วนทิศทางการพัฒนาอีกด้านหนึ่ง คือ การเปิดตลาดการค้าและให้มีการนำเข้าเสรีโดยเฉพาะการนำเข้าสินค้าที่เป็นวัตถุดิบในการอุตสาหกรรม การขยายตัวด้านการท่องเที่ยวการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนให้เข้ามาบริหารกิจการท่าเรือระหว่างประเทศอย่างอิสระ การขยายท่าอากาศยานพาณิชย์ล้วนแต่จะเปิดช่องทางให้ผู้กระทำความผิดสามารถลักลอบค้ายาเสพติดบางชนิดได้ง่ายขึ้น โดยแอบแฝงอยู่กับกิจการที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้การควบคุมดูแลยากลำบาก

ฉะนั้น การป้องกันและแก้ไขยาเสพติด จึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติเพื่อให้ผลการพัฒนาประเทศประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ซึ่งจะต้องดำเนินการควบคู่กันไป คือการลดตัวยาเสพติด หรือควบคุมไม่ให้มีการผลิตยาเสพติด (Supply Reduction) ซึ่งได้แก่การปราบปราม ผู้ผลิต ผู้ค้าและการควบคุมพัฒนาพื้นที่ที่มีการปลูกพืชเสพติด ส่วนอีกลักษณะหนึ่ง คือ การลดความต้องการเสพหรือใช้ยาเสพติด รวมทั้งการขจัดปัญหาเสพติด

สรภ. พิบูลสงคราม

ไทยสุขภาพดี

แนวคิดและแนวทางการป้องกัน

(Demand Reduction) การป้องกันคนไม่ให้ไปติดยาเสพติด และการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

การป้องกันยาเสพติด เป็นมาตรการสำคัญมาตรการหนึ่ง ซึ่งมีแนวความคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้คนไม่ติดยาเสพติด เข้าทำนองหลักคำสอนในวิถีชีวิตของสังคมไทยที่ว่า กันไว้ดีกว่าแก้ จึงเป็นที่ยอมรับโดยนัยทั่วไปว่ามาตรการป้องกันเป็นแนวทางแก้ปัญหายาเสพติดที่ถูกต้องและได้ผลมากที่สุด

ความหมายของการป้องกันยาเสพติด

การป้องกันยาเสพติด หมายถึง การให้การศึกษ่า ข่าวสาร ความรู้ และข้อมูลในเรื่องคุณภาพชีวิต ยาและยาเสพติด ตลอดจนการป้องกันตนเอง ครอบครัวและชุมชน ให้รอดพ้นจากยาเสพติด ด้วยวิธีการต่างๆ ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เป็นภูมิคุ้มกันให้สามารถอยู่ท่ามกลางยาเสพติดได้โดยไม่พึ่งพายาเสพติด ถึงแม้จะประสบกับปัญหาตนเอง และครอบครัว รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่มีส่วนผลักดัน ให้กลุ่มเป้าหมายไปใช้ยาเสพติด ควบคู่กันไปด้วย

ระดับของการป้องกันยาเสพติด

การป้องกันยาเสพติด สามารถจำแนกได้เป็น 3 ระดับคือ

ก) การป้องกันระดับที่ 1 (Primary Prevention) หมายถึง การป้องกัน ที่มีการจัดกิจกรรมล่วงหน้าเพื่อเป็นการป้องกันคนในชุมชนไม่ให้ติดยา โดยเน้นเฉพาะผู้ที่มีสุขภาพจิตใจอ่อนแอ และมีความเสี่ยงในการติดยาสูง เพื่อระงับหรือลดการใช้ยาที่ไม่ถูกต้องและผิดวัตถุประสงค์ หรือ ให้รู้จักใช้ยาในทางที่ถูก การป้องกันในขั้นนี้ จัดทำได้ในโรงเรียนหรือชุมชน และมุ่งเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

ข) การป้องกันระดับที่ 2 (Secondary Prevention) หมายถึง การกระทำกิจกรรมใดๆ ที่จะแทรกเข้ามาในช่วงเวลาที่คนได้ทดลองใช้ยาแล้ว และกำลังจะติดยาแต่ยังไม่ติด และเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงในการติดยาสูง การจัดกิจกรรมในระดับนี้เป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ยา การให้คำปรึกษา ตลอดจนการเฝ้าระวังรักษา จัดทำได้ในโรงเรียนและชุมชน

ค) การป้องกันระดับที่ 3 (Tertiary Prevention) หมายถึง การทำกิจกรรมใดๆ ที่เป็นการขยายขอบเขตการป้องกันในระดับที่ 2 มิให้เกิดปัญหารุนแรง มุ่งแก้ไขคนที่ติดยาแล้วไม่ใหวนวนกับไปติดซ้ำอีกเป็นการให้บริการระยะยาวซึ่งครอบคลุมถึงการให้ความรู้ทางสุขภาพอนามัย และการศึกษาโดยอาศัยบุคคลหลายอาชีพเข้าไปช่วยเหลือ เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ติดยาที่หายแล้วกลับเข้าไปสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

สรภ.พิบูลสงคราม

วิทยานิพนธ์

แนวคิดและแนวทางการป้องกัน

การแบ่งกลุ่มเป้าหมาย

เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการให้การศึกษาป้องกันยาเสพติดมีจำนวนมาก เพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินงานด้านให้การศึกษาป้องกันจึงได้มีการจัดแบ่งประชากรเป้าหมายไว้ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษา หมายถึง เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา
  2. กลุ่มเป้าหมายในชุมชน หมายถึง เด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา อันได้แก่ เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา (ไม่ได้ศึกษาในระบบการศึกษาภาคบังคับ หรือศึกษาไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด) เด็กและเยาวชนที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้ศึกษาต่อเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งเร่ร่อน
  3. กลุ่มเป้าหมายในสถานประกอบการ หมายถึง ผู้ใช้แรงงาน และผู้ให้บริการในสาขาอาชีพต่างๆ อันได้แก่กลุ่มแรงงาน กลุ่มประมงพาณิชย์ กลุ่มแรงงานขนส่ง กลุ่มแรงงานอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม และกลุ่มผู้ให้บริการสถานในบริการ สถานเริงรมย์
  4. กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ หมายถึง เป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยง ซึ่งต้องการรูปแบบดำเนินงานที่เฉพาะ มีกฎระเบียบในการปฏิบัติของตนเองแตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม ที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งกลุ่มชนที่มีรูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรมของตนอันได้แก่ กลุ่มเด็กในความอุปการะของสถานสงเคราะห์ทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กลุ่มผู้ต้องขัง (เรือนจำ ทัดทสสถานบำบัดพิเศษ) กลุ่มผู้อยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติ กลุ่มหญิงอาชีพพิเศษที่อยู่ในสถานสงเคราะห์กลุ่มทหาร กลุ่มชาวไทยภูเขา กลุ่มชาวไทยมุสลิม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- นอกจากกลุ่มเป้าหมายแล้ว ในการดำเนินงานจะต้องคำนึงถึงกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมายด้วย เช่น

1. กลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครอง
2. กลุ่มครูอาจารย์
3. สื่อมวลชน
4. ผู้นำชุมชน
5. กลุ่มอาสาสมัครชุมชน
6. กลุ่มเพื่อน
7. กลุ่มเจ้าของเรือ ใต้ก่ง

ไทยนิวเคลียร์

แนวคิดและแนวทางการป้องกัน

8. กลุ่มเจ้าของสถานประกอบการ
9. กลุ่มผู้นำแรงงาน
10. กลุ่มผู้นำศาสนา

มาตรการป้องกันยาเสพติด

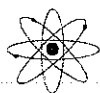
มาตรการป้องกันยาเสพติดที่นิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้พอสรุปได้ดังนี้

1. มาตรการทางการศึกษา (Education Measure) เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับกลุ่มเป้าหมาย อันจะเป็นภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยบรรจุเนื้อหาผสมผสานไปในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ในระบบปกติ
2. มาตรการบริการสนเทศ (Information Measure) เป็นการให้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัย อันตรายของยาเสพติด และวิธีการป้องกันยาเสพติดโดยผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อที่จะให้กลุ่มเป้าหมายตระหนัก และตื่นตัวต่อปัญหายาเสพติด และเพื่อสร้างเจตคติ ค่านิยมที่ถูกต้อง ให้กับกลุ่มเป้าหมายโดยมุ่งหวังที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีผลต่อการป้องกัน และการต่อต้านยาเสพติด
3. มาตรการทางเลือก (Alternative Measure) เป็นการจัดกิจกรรมที่จะช่วยในการส่งเสริมสนับสนุน และตอบสนองความต้องการในขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้รู้จักหาทางเลือกที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อเป็นการนำตนเองไปสู่การมีชีวิตอย่างมีคุณภาพไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด
4. มาตรการสอดแทรก (Intervention Measure) เป็นการจัดกิจกรรมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีปัญหา ให้สามารถรู้จักการคลี่คลายและแก้ไขปัญหา หรือเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง และถ้าบุคคลมีการใช้ยาเสพติดอยู่แล้วก็ให้รู้จักเลิก และตัดสินใจในการที่จะใช้บริการทางสังคมต่างๆ ที่มีอยู่ เพื่อแก้ปัญหานั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม
5. มาตรการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ (Innovention Measure) เป็นการนำเอาวิธีการ กระบวนการ / หรือ / เทคนิคใหม่ๆ มาใช้ในการดำเนินการป้องกันยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพ

รูปแบบในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด

การดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดมีรูปแบบและกิจกรรมในการดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ ดังนี้

สรภ.พิบูลสงคราม

ไทยพีบีเอส

แนวคิดและแนวทางการป้องกัน

1) **มาตรการทางการศึกษา** รูปแบบของการจัดกิจกรรมตามมาตรการนี้มุ่งที่จะสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดระยะยาวให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยการให้การศึกษาเพื่อเป็นการอบรมปมนิสัย และพัฒนาด้านจิตใจ (Affective Education) อันจะก่อให้เกิดองค์ประกอบพื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการพึ่งยาเสพติด 6 ประการคือ

1.1 **การส่งเสริมความนับถือตนเอง (Enhancement of Self - Esteem)** คือ การส่งเสริมกลุ่มเป้าหมายสามารถวินิจฉัยคุณค่าของตนต่อสังคมทำให้รู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์ มีความสามารถมีความสำคัญต่อผู้อื่น เช่น

- รู้จักตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
- รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับตนเอง
- มีความสามารถทำงานได้ตามความเหมาะสมกับวัย
- มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- มีความมั่นใจว่าตนเองมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อผู้อื่น
- มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย
- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ซึ่งการนับถือตนเองจะเกิดขึ้นจากการที่กลุ่มเป้าหมายมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง จากผู้อื่น จากการประเมินตนเอง จากกิจกรรมต่างๆ ที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมจากครอบครัว จากเพื่อนในวัยเดียวกัน จากโรงเรียนสิ่งต่างๆที่ได้จากการเรียนรู้จะนำไปสู่การนับถือตนเองในที่สุด

1.2 **การส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผล (Achievement)** คือ การส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายประสบความสำเร็จจากการเรียน การทำงาน การทำกิจกรรมทั้งโดยตนเองและการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น เช่น

- มีความรู้ ประสบการณ์และสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม
- สามารถนำหลักการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มาปฏิบัติได้เป็นผลสำเร็จ
- มีความสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งส่วนบุคคลและหมู่คณะ

1.3 การส่งเสริมให้เกิดความมุ่งมั่น (Fostering a Sense of Purpose) คือ การส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายรู้จักสร้างสรรค์เป้าหมาย หรือกำหนดเป้าหมายให้กับตนเอง และพยายามที่จะหาแนวทางที่จะนำชีวิตของตนไปสู่เป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้ โดยมีความอิสระในการที่จะคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจเลือกแนวทางไปสู่เป้าหมายในทางสร้างสรรค์ มีพลังใจสำนึกในคุณค่าของตนเองเพื่อให้เกิดพลังใจผลักดันให้ตนเองไปสู่เป้าหมาย รู้จักการแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นด้วยวิจรรณญาณโดยปราศจากความรู้สึกน้อยใจ ท้อถอย ทั้งนี้เพื่อนำตนเองให้บรรลุเป้าหมายของชีวิต เช่น

- สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องและเสมอต้นเสมอปลาย
- สามารถบังคับตนเองได้
- สามารถวางแผนในอนาคตของตนเองได้

1.4 การส่งเสริมความเคารพตนเองและเกียรติภูมิของบุคคล (Experiences that promote respect for self and other and individual dignity) คือ การส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ ความถนัด เคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและบุคคลอื่นและให้ความเคารพยกย่องบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม เช่น

- มีสัจจะต่อตนเองและผู้อื่น
- มีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น
- ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
- ปฏิบัติตนตามกฎของสังคม

1.5 การพัฒนาทักษะส่วนตัวและทักษะสังคมอันจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Development of the personal and social skills necessary for effective functioning in a rapidly changing society) คือ การพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีโอกาสที่จะฝึกฝนตนเองจนเกิดความชำนาญในการอ่าน การคิด การใช้เหตุผล การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การเรียนรู้โดยการทำงานด้วยตนเอง การสื่อความ การติดต่อ และสร้างความสัมพันธ์การทำงานเป็นหมู่คณะ การช่วยเหลือคนอื่น เช่น

- มีพื้นฐานในการทำงานและอาชีพ
- มีความพร้อมที่จะประกอบอาชีพ
- มีความสามารถในการปรับปรุงการทำงาน

- มีความสามารถในการตัดสินใจ
- มีความสามารถในการติดต่อและเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น

1.6 การพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ (Employable Skills) คือ การส่งเสริม

ให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกและเตรียมตัวเพื่อมีงานทำตามความสามารถของตน รู้จักช่องทางในการดำรงชีพอย่างสุจริต ด้วยการจัดประสบการณ์ตรงให้กลุ่มเป้าหมายมีโอกาสฝึกฝนงาน อาชีพจนเกิดความชำนาญและสามารถมีอาชีพได้เมื่อเกิดความจำเป็น เช่น

- สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนได้
- เมื่อเผชิญปัญหาในการประกอบอาชีพ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาได้
- รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้เหมาะสมกับอาชีพของตน
- สามารถพัฒนาวิธีการทำงานของตนให้มีประสิทธิภาพ
- ความสามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมาย

2). มาตรการบริการสนเทศและเผยแพร่ รูปแบบของการจัดกิจกรรมตามมาตรการนี้

มุ่งที่จะให้กลุ่มเป้าหมายทราบข้อเท็จจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านความคิดในเชิงวิเคราะห์ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง ข่าวสารที่ให้กับกลุ่มเป้าหมายนั้นไม่จำกัดเฉพาะความรู้เรื่องยาและยาเสพติดและวิธีการป้องกันเท่านั้น แต่จะเป็นข่าวสารที่จะพัฒนาการรับรู้ การคิดในเชิงวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่สอดคล้องกับค่านิยมของตนเองและสังคม

ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับกลุ่มเป้าหมายนั้นได้อาศัยเทคนิควิธี และสื่อชนิดต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินงานตามมาตรการนี้ โดยดำเนินงานเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่ออื่นๆ ปัจจุบันเนื้อหา เทคนิคและสื่อด้านป้องกันยาเสพติดได้ถูกนำออกไปเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายในหลายรูปแบบ ดังนี้

2.1 การจัดวิทยากรบรรยาย อภิปราย เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดแก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ วิทยากรนับเป็นสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมายมากที่สุดและเรียกร้องความสนใจตลอดจน ทำความเข้าใจให้แก่ผู้รับข่าวสารที่ดีที่สุด

2.2 การเผยแพร่ข่าวสารโดยผ่านสื่อมวลชนประเภทต่างๆ เช่น

- วิทยุ โดยการผลิตรายการวิทยุในรูปแบบของ บทความ สารคดี ละคร การเผยแพร่โดยใช้คำขวัญ เพลง คำโฆษณาสั้น เป็นต้น

วิทย์พิบูล

แนวคิดและแนวทางการป้องกัน

- โทรทัศน์ โดยการผลิตรายการโทรทัศน์ในรูปของสารคดี ละคร การเผยแพร่โดยใช้คำขวัญ เพลง คำโฆษณาสั้น เป็นต้น

- สิ่งพิมพ์ โดยการผลิต บทความ เรื่องสั้น คำขวัญ ลงโฆษณาภาพจริง การ์ตูน เผยแพร่ในวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ต่างๆ

2.3 การเผยแพร่ข่าวสารโดยผ่านช่องทางอื่นๆ เช่น

- เสียงตามสาย หอกระจายข่าว โดยการผลิตรายการ บทความ สารคดีสั้น ธรรมะ ละครสั้น คำขวัญ เพลง คำโฆษณาสั้น เป็นต้น

- ป้ายโฆษณา โดยเสนอภาพคำขวัญเพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนผ่านบนป้ายหยุดโดยสารประจำทาง หลังรถสามล้อเครื่อง ด้านข้างหลังรถประจำทาง สะพานลอยคนข้ามถนน

- หน่วยเคลื่อนที่ จัดบุคคลากรพร้อมรถยนต์และใส่ทัศนูปกรณ์ชุดนิทรรศการออกไปเผยแพร่ ในงานเทศกาล หรือในชุมชนต่างๆ

- สื่อพื้นบ้าน โดยเผยแพร่ข่าวสารด้านป้องกันยาเสพติดผ่านศิลปินพื้นบ้าน เช่น ตะลุง ลิเก ลำตัด ลำเพลิน เป็นต้น

2.4 การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ซึ่งเป็นการระดมสื่อต่างๆ ระดมสื่อมวลชนต่างๆ ในท้องถิ่นเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การจัดสัปดาห์รณรงค์ป้องกันยาเสพติด การเดิน / วิ่งรณรงค์ป้องกันยาเสพติด เป็นต้น

2.5 การเผยแพร่โดยการให้บริการสื่อแก่หน่วยงานบุคคลต่างๆ เช่นการให้บริการโปสเตอร์ ภาพชุด นิทรรศการ สไลด์ ภาพยนตร์ วีดีโอ เอกสารต่างๆ เป็นต้น

3.) มาตรการทางเลือก รูปแบบของกิจกรรมตามมาตรการนี้ มุ่งที่จะส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาการในด้านต่างๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ตามวัย ความต้องการ ความสามารถและความถนัดของกลุ่มเป้าหมาย นั้นหันเหความตั้งใจโดยยอมรับสิ่งที่ดีกว่าการไปใช้ยาเสพติด หรือพึ่งพาอาศัยยาเสพติดซึ่งทำลายชีวิตและอนาคตของตนเอง รูปแบบของกิจกรรมทางเลือกที่จัดให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายขณะนี้คือ

3.1 ด้านสุขภาพอนามัย เช่น กีฬา นันทนาการ ดนตรี ออกกำลังกาย เกมต่างๆ เป็นต้น

3.2 ด้านจริยธรรม เช่น อบรมศีลธรรม กิจกรรมทางศาสนา ส่งเสริมประเพณี เป็นต้น

สรภ.พิบูลสงคราม

3.3 ด้านสังคม เช่น จัดตั้งชมรมหรือสมาคม จัดค่ายเยาวชน การสงเคราะห์ผู้อื่น การให้คำปรึกษาหารือ เป็นต้น

3.4 ด้านอาชีพ เช่น การฝึกอาชีพ การส่งเสริมรายได้ เป็นต้น

4.) **มาตรการสอดแทรก** รูปแบบของกิจกรรมตามมาตรการนี้ มุ่งที่จะเข้าไปช่วยเหลือระดับประคองแก้ไข แก่กลุ่มเป้าหมายที่เริ่มมีปัญหาและกำลังประสบกับปัญหา ซึ่งต้องการจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวเหล่านั้น แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร รูปแบบของกิจกรรมมาตรการสอดแทรก คือ การบริการให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้าน การให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ เป็นต้น

มาตรการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ รูปแบบของกิจกรรมตามมาตรการนี้ มุ่งที่จะใช้ยุทธวิธีเทคนิค หรือกระบวนการใหม่ๆ มาใช้ในการป้องกันยาเสพติดรูปแบบของกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน คือ การจัดตั้งศูนย์การศึกษาเพื่อชีวิต (Life Education Center) การจัดฝึกอบรมแบบทวีคูณ (Multiplier Training) และการใช้สื่อผสมเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ (Multi-Media) เช่น โครงการตะวันยิ้ม รูปแบบการให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด

รูปแบบการให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติดที่ใช้อยู่ในขณะนี้ มี 5 รูปแบบ คือ

1. การขู่ให้กลัว (The Scare Tactic Approach) จะเน้นหนักจิตวิทยาในเรื่องของเจ็บป่วย และความตายว่ามีผลมาจากยาเสพติด ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานว่า " ความกลัวจะช่วยป้องกันการใช้ยาเสพติดได้ "

2. การให้ข่าวสารเชิงบวก (The positive Approach) จะเน้นหนักจิตวิทยาในเรื่องของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ถ้าหากไม่มีการใช้ยาเสพติด ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานว่า " มนุษย์เราจะมีความรักชีวิตร่างกายของตนเอง "

3. การใช้หลักการและเหตุผล (The Logical Argument Approach) คือ การนำเสนอในรูปแบบของหลักความจริง ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มเป้าหมายสามารถรวบรวมข้อมูลต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเอง

4. การใช้พยานหรือหลักฐาน (The Authoritative Source Approach) คือ การนำเสนอโดยผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมาเสนอของเท็จจริงพร้อมกับเสนอแนวคิดเห็นให้กลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างความเชื่อถือในข่าวสาร

5. การใช้กลุ่มเพื่อน (The Peer Approach) คือ วิธีการนำเสนอที่ให้นักเรียนเป้าหมายในวัยเดียวกันแสดงการโต้แย้งหรือถกปัญหาและหาข้อยุติร่วมกัน ซึ่งจะทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย

6. สื่อความในครอบครัว (Family Communication Approach) คือ วิธีการให้บุคคลในครอบครัวมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารความคิดเห็นปรึกษาซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ และการป้องกันยาเสพติด โดยมุ่งหวังให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว อันจะส่งผลต่อการที่จะป้องกันบุคคลในครอบครัวไม่ให้ไปใช้ยาเสพติด

ข้อควรคำนึงในการป้องกันและเผยแพร่

1. การให้ข้อมูลหรือความรู้เรื่องยาเสพติดควรคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย
2. การให้ข้อมูลเผยแพร่ข่าวสารบางเรื่องต้องทำด้วยความระมัดระวัง
3. การให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดควรใช้ระบบ TWO – WAY COMMUNICATION
4. การให้ข้อมูลโดยวิธีทำให้กลัวเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่ได้ผลเสมอไป และในหลายกรณีก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี
5. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดต้องมีรากฐานอยู่บนความจริง
6. การให้ความรู้หรือข้อมูลจะต้องไม่ยืดเยื้อ